

Predând despre criminali – sursa 1

Raportul lui Paul Salitter și memoriile supraviețuitoarei Hilde Sherman, născută Zander (prescurtare)

Raportul lui Salitter	Mărturia Hildei Sherman
I. Pregătirea transportului	
<p>Transportul evreilor planificat pentru 11 decembrie 1941 a inclus 1007 evrei... Transportul a fost compus din evrei de ambele sexe, de diferite vârste – de la bebeluși la oameni de 65 de ani...</p> <p>Pe drumul de la curtea abatorului [punctul de întâlnire stabilit] la platformă, un bărbat evreu a încercat să se sinucidă aruncându-se în fața tramvaiului. Dar a fost prins de bara de protecție a tramvaiului și doar rănit ușor. Și-a revenit în timpul călătoriei și și-a dat seama că nu va putea evita să împartă soarta evacuaților. O evreică bătrână s-a îndepărtat de platformă fără să o observe cineva – ploua și era foarte întuneric – a intrat într-o casă din apropiere, și-a scos hainele și s-a așezat pe un WC. Dar o femeie de serviciu a observat-o și a fost și ea adusă înapoi la transport.</p>	<p>... După ordinele Gestapo-ului, aveam voie să luăm cel mult 50 kg. de bagaj și un așternut de 70 cm pe lungime și 30 cm pe lățime cu păaturi etc. Desigur, fiecare încerca să-și înghesuie cele mai bune lucruri în valiză, fiindcă nimeni nu știa cât vor trebui să țină pe durata acestei așa-numite “relocări”. ...Și astfel ne-am urcat în tren pe 10 [decembrie 1941]. Mi-am luat rămas bun de la părinții mei... Numele soțului meu era Kurt Winter. Am fost deportată cu familia lui. Am ajuns la Dusseldorf în zori. Am trebuit să coborâm și să ne îndreptăm spre curtea abatorului, unde ne-am adunat. Îmi amintesc că, deja în acest punct, oamenii mai bătrâni nu mai erau în stare să-și ducă bagajele și le aruncau pur și simplu în stradă. Am văzut cum locuitorii [orașului] priveau. N-au ieșit în stradă, se uitau din spatele ferestrelor. Am văzut cum se mișcau perdelele. Nimeni nu poate pretinde că nu a văzut. Sigur că ne-au văzut. Eram peste o mie de oameni.</p> <p>Apoi am ajuns la curtea abatorului [punctul de întâlnire] și am stat acolo toată noaptea. Totul era cufundat în apă. A fost o noapte teribilă. Țăsta a fost începutul. A fost prima dată când am fost bătută. A fost un ofițer SS cu grad înalt care stătea la intrare. Erau scări abrupte care coborau în curte și oamenii nu se mișcau destul de repede. Drept care m-a împins și a țipat: Ce aștepți, tramvaiul? Nu va mai fi niciodată un tramvai pentru tine... Puțin după aceea, am trebuit să ne dezbrăcăm complet și lucrurile ni s-au luat...</p>
II. Urcarea în tren	
<p>Plecarea transportului a fost planificată pentru 9 :30. În consecință, evreii au fost aduși la rampa de încărcare gata de a urca în tren la 4 :00 a.m. Dar Reichsbahn [Compania feroviară germană] n-a putut să pregatească trenul atât de devreme, aparent din cauza lipsei de personal. În consecință, încărcarea evreilor n-a început până la 9 :00 a.m. Încărcarea evreilor în vagoane s-a făcut în mare grabă, deoarece Reichsbahn a insistat că trenul trebuie să plece la timp. Deci nu e o surpriză că</p>	<p>A doua zi dimineața în zori am fost forțați pe rampă. Trenul nu ajunsese. Era extrem de frig. Am stat acolo de la 4 a.m. până la 9 a.m. Apoi am fost strigați și călătoria a început pe 11 decembrie 1941... Ni s-a luat totul. Unul din oameni a întrebat un paznic, un membru SS, când urma să vină trenul. Ei au luat o bătă și l-au bătut atât de mult timp încât a rămas acolo pe jos. El n-a ajuns să fie parte din transport. El a fost primul nostru mort. Acesta a fost începutul...</p>

<p>unele vagoane au fost supraîncărcate (60-65 de persoane) iar altele au avut doar 35-40 de pasageri. Asta a cauzat probleme tot timpul călătoriei la Riga, pentru că unii evrei au încercat în repetate rânduri să urce în vagoanele mai puțin încărcate. În măsura în care timpul a permis, le-am dat voie, în unele cazuri, să facă schimbări, mai ales că erau și mame care fuseseră separate de copiii lor. ... Încărcarea trenului s-a terminat la 10 :15 și trenul a părăsit stația Dusseldorf-Derendorf pe la 10 :30...</p>	
III. Călătoria	
<p>Mi-am dat seama că vagonul rezervat pentru gărzi n-a fost pus la mijloc, ci era la sfârșitul trenului, adică era vagonul nr. 21... Din cauza sistemului de încălzire defectuos, presiunea aburului nu ajungea la ultimele vagoane ale trenului. Din cauza frigului, hainele corpului de gardă nu s-au uscat. (A plouat tot timpul transportului). Astfel am trebuit să am de a face cu gărzi care nu puteau să-și facă datoria din cauză de boală... Comandantul transportului nu putea să vadă tot trenul din poziția lui. Totdeauna când trenul se oprea, evreii încercau să ia contact cu oameni din gări, să li se pună scrisorile la cutiile poștale sau să ceară apă. Ca rezultat, am trebuit să pun două gărzi într-unul din vagoanele din față...</p>	<p>Am fost într-un vagon de pasageri. Asta a fost înainte de a început să folosească vagoanele de vite. Eram atât de înghesuiți încât era insuportabil de cald. În celălalt vagon unde erau copiii, nu era deloc încălzire. Aproape că au înghețat...</p>
<p>La 11:10 [pe 12 decembrie] am ajuns la Konitz. [Salitter vroia să rearanjeze trenul astfel încât vagonul gărzilor să fie la mijlocul trenului]. Asta s-a acceptat la început, dar apoi șeful gării a declarat că ... nu va fi posibil ...mi-a spus că trenul trebuie să plece imediat. O rearanjare a trenului ar fi imposibilă... Comportarea șefului gării mi s-a părut ciudată și l-am informat că voi supune problema superiorilor lui. El a răspuns că nu voi reuși să ajung la superiorul lui. El avea ordinele lui. Trenul trebuia să plece, deoarece erau alte două trenuri pe drum. El mi-a sugerat să-i mut pe evreii din vagonul central și să-i pun în vagonul de clasa a doua al gărzilor. Atunci voi putea muta gărzile în vagonul gol. Cred că o persoană de rang înalt ar trebui să aibă grijă ca acest funcționar feroviar să fie informat că membrii poliției germane trebuie tratați altfel decât evreii. Am impresia că acesta este un om care încă</p>	<p>Îmi amintesc ca sufeream de o sete teribilă. Luaserăm pâine cu noi dar setea era cumplită. Fiecare din vagon avea febră din cauza căldurii teribile. Am ajuns la Insterburg, exact la graniță, în ceea ce era Polonia. Acolo trenul s-a oprit și ni s-a permis să coborâm și să adunăm zăpada ca să bem. Am putut să o bem când s-a topit... Nu mi-am scos ghetele pentru că știam că nu le voi putea pune la loc pe picioarele mele umflate. Eram singura fără febră și care am putut să cobor din tren. Așa că am pus cât mai multă zăpadă în vase și chiar le-am distribuit în vagoanele alăturate prin ferestre. La capătul rampei am văzut o cutie poștală. Am pregătit o carte poștală pentru părinții mei și le-am scris că atunci când le vine timpul, trebuie să-și ia numai haine groase. Cartea poștală chiar le-a parvenit, așa cum mi-a spus mai târziu o cunoștință. Am călătorit trei zile și patru nopți prin Lituania. Am fost foarte impresionată de casele țăranilor cu acoperișurile lor de paie. Era ceva ce n-am văzut în Germania. Ei foloseau puțuri. În Germania aveam apă curentă. Oamenii erau la puțuri cu</p>

<p>vorbește despre “acei bieți evrei” și pentru care termenul “evreu” este total necunoscut...</p> <p>... La Tilsit: Acolo vagonul gărzilor a fost pus la începutul trenului și în sfârșit ei au primit ceva căldură. Gărzile au apreciat căldura foarte mult ... fiindcă uniformele lor erau complet ude și au putut în sfârșit să le usuce...</p>	<p>ghete din pâslă și piei de oaie. Arătau atât de jalnic. M-am gândit: Dumnezeu, acești lituanieni sunt toți buni catolici, dacă așa e viața lor sub ocupație germană, care va fi soarta noastră ca evrei, ca deportați...</p>
<p>IV. Sfârșitul călătoriei</p>	
<p>...Am ajuns la Riga la 21 :50. Trenul a fost ținut în gară timp de o oră și jumătate... Trenul a stat acolo fără căldură. Temperatura afară era minus 12 centigrade... La 1:45, am transferat responsabilitatea pentru tren și șase paznici letoni au primit sarcina de a-l supraveghea. Deoarece era peste miezul nopții, întuneric și platforma era acoperită cu un strat gros de gheață, s-a hotărât ca vrei să fie transferați la ghetoul Sarnel numai duminică dimineața...</p> <p>Riga are o populație de aproximativ 360 000. Printre ei erau circa 35 000 de evrei. Ca și în alte locuri, evreii erau foarte proeminenți în afaceri. După intrarea armatei germane, magazinele lor au fost închise și confiscate. Evreii au fost închiși într-un ghetou înconjurat de sârmă ghimpată. În acest moment, există numai 2 500 de bărbați evrei care sunt folosiți la muncă. Ceilalți evrei au fost folosiți la altceva sau au fost împușcați de letoni... Letonii, pe cât pot să spun, sunt prietenoși față de Germania și mulți dintre ei vorbesc nemțește... Ura lor este îndreptată mai ales spre evrei. Din cauza asta, din momentul eliberării lor, au jucat un rol important în eliminarea acestor paraziți. Totuși li se pare ciudat, așa cum am auzit de la muncitorii feroviari, că Germania aduce evreii în Letonia în loc să-i elimine în propria lor țară.</p>	<p>Noaptea, trenul s-a oprit brusc. Nu aveam nici o idee unde ne aflam. În zori am văzut un semn indicând Shirotawa. Unde e Shirotawa? Ce e Shirotawa? Era cumplit de frig. Pe la 10 a.m. am auzit câini latrând. Trupe SS au ajuns și au înconjurat trenul. Ușile s-au deschis și au început țipetele: afară, afară, repede, repede. Am trebuit să coborâm și ultimii au trebuit să curețe vagoanele cu mâinile. Nu erau unelte. Am trebuit să stăm în linie pe rampă. A ajuns o mașină cu doi ofițeri SS de rang înalt. Au ieșit din mașină și îmi amintesc că unul din ei a început să țipe: aliniați-vă câte cinci și la ghetou cu voi. Un om pe nume Meyer, din Gort, un sat mic de lângă Dusseldorf, avea doi copii mici în brațe, doi băieței, și a întrebat: Domnule, e foarte departe până la ghetou? În loc de răspuns, ofițerul a luat un băț ... și l-a lovit peste față. El a eliberat un câine ciobănesc nemțesc, care a atacat omul. Omul a căzut la pământ și cei doi copii la fel. Când s-a ridicat, toată gura îi era însângerată și dinții îi erau spărți. Asta a fost prima noastră impresie despre Letonia, despre Riga, despre Shirotawa.... Era gheață peste tot... Ghetoul era la circa 20-25 km de Shirotawa. Oamenii și-au aruncat bagajele. Letonii nu numai priveau, ci și jefuiau. Imediat ce a plecat trenul, au furat tot ce era pe jos. Apoi am trecut printr-un cartier și în sus pe un delușor. Acolo era o poartă de fier. S-a deschis și am fost în ghetou.</p> <p>Sursă: Arhiva Yad Vashem 0.3/7337</p>
<p>Concluzii:</p>	
<p>a) Provițiile pentru gărzi au fost bune și suficiente...</p> <p>b)</p> <p>c) pistoalele și munițiile furnizate au fost suficiente...</p> <p>d) cele două proiectoare luminoase și-au făcut bine treaba...</p>	

- e) asistența Crucii roșii [germane] [acordată gărzilor germane] este lăudabilă...
- f) Pentru a-i aproviziona pe evrei cu apă, este esențial ca Gestapo-ul să ia legătura cu compania feroviară germană și să coordoneze opriri de o oră în fiecare zi la o gară de pe teritoriul Reich-ului. Compania feroviară germană a ezitat să se conformeze dorințelor comandantului trenului. Evreii sunt de regulă pe drum pentru 14 ore sau mai mult înainte de plecarea transportului și au consumat toată băutura pe care o luaseră cu ei. Când nu li se dă apă în timpul călătoriei, ei încearcă, în ciuda interdicției, să părăsească trenul în orice loc posibil, sau să-i roage pe alții să le dea apă.
- g) Este deasemenea esențial ca societatea feroviară germană să pregătească trenurile cel puțin cu 3-4 ore înainte de plecare, pentru ca încărcarea evreilor și a posesiunilor lor să se poată face în mod ordonat.
- h) Gestapo-ul trebuie să se asigure că societatea feroviară plasează vagonul pentru detașamentul de gardă la mijlocul trenului. Acest lucru este esențial pentru supravegherea transportului...
- i) Oamenii din grupul de gardă nu mi-au dat nici un motiv să mă plâng. Cu excepția faptului că am trebuit să-i îndemn pe unii dintre ei să acționeze mai energic împotriva evreilor care vroiau să nu asculte ordinele mele, toți s-au comportat bine și și-au făcut datoria bine. Nu au fost incidente de boală sau alte dificultăți.

Semnat: Salitter, căpitan de poliție

Sursă: Arhiva Yad Vashem 0.2/1145.